

ANALIZA POTRZEB EDUKACYJNYCH Z ZAKRESU ROLNICTWA, BIOASEKURACJI I WETERYNARII W REGIONIE PRZYGRANICZNYM

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Projekt realizowanego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 r. pn. „Wysoka jakość transgranicznej edukacji zawodowej drogą do poprawy rynku pracy na terenie pogranicza” zgodnie z umową o dofinansowanie nr PLSK.03.01.00-SK-0197/18-00

Przedmowa

Niniejszy raport został wykonany przez zespół ekspertów IWK. Firma IWK powstała z myślą o specjalistycznym wsparciu różnego rodzaju podmiotów, w tym organizacji pozarządowych w kompleksowym rozwoju. Współpracując z klientami kładziemy szczególny nacisk na kooperację przynoszącą realne sukcesy z zakresu rozwoju obszarów i ich społeczności. Gwarancją sukcesu jest specjalistyczna wiedza naszych ekspertów, oparta na wieloletnim doświadczeniu i ciągłym doszkalananiu.

Raport sporządził ekspert: Izabela Wikar

Nota prawna

Niniejszy dokument został opracowany przez ekspertów firmy Izabela Wikar Consulting z zachowaniem należytej staranności. Autorzy dokumentu posiadają rozległe doświadczenie w dziedzinach, których dotyczy zakres merytoryczny analiz i rekomendacji, a w procesie jego opracowania zostały wykorzystane możliwie najbardziej adekwatne, wiarygodne i aktualne dane. Jednocześnie należy zastrzec, iż firma Izabela Wikar Consulting nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji gospodarczych podjętych w związku z wykorzystaniem treści niniejszego dokumentu. Ze względu na wysoki poziom złożoności procesów gospodarczych treść raportu nie może stanowić samodzielnej podstawy do podejmowania jakichkolwiek decyzji gospodarczych.

Niniejszy dokument jest materiałem ściśle poufnym. Kategorycznie zabronione jest jego rozpowszechnianie lub kopiowanie w jakiegokolwiek formie i zakresie bez zgody Właściciela. Informacje zawarte w dokumencie mogą stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa (na podstawie art. 11 ust. 4 Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) lub know-how Właściciela.

IZABELA WIKAR KONSULTING

Słupnice 861

34-615 Słupnice

NIP: 8172139001 | REGON: 380057480

Mail: iwkonsulting@gmail.com

SPIS TREŚCI

Przedmowa	2
Nota prawna.....	2
SPIS TREŚCI	3
1. Metodologia badania	5
2. Potrzeby edukacyjne.....	8
2.1 Rolnictwo.....	8
2.2 Bioasekuracja.....	10
2.3 Weterynaria	13
2.4 Potrzeby osób młodych.....	16
2.5 Inne potrzeby edukacyjne	17
2.6 Formy działań edukacyjnych.....	18
3. Praktyki edukacyjne	19
4. Możliwości zaspokajania potrzeb edukacyjnych i ich jakość	21
4.1 Podmioty wspierająca edukację	21
4.2 Ocena możliwości zaspokajania potrzeb edukacyjnych.....	24
4.3 Możliwości działania na rynku pracy w rolnictwie	26
5. Wnioski i rekomendacje	28
6. Spis rysunków.....	29
7. Spis tabel	31

1. Metodologia badania

Niniejsza analiza potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii odnosi się do obszaru powiatów: nowotarskiego, tatrzańskiego i sanockiego, a więc powiatów leżących przy granicy polsko-słowackiej.

Pod względem podmiotowym badaniem objęto następujące grupy osób z terenów wskazanych powiatów:

- uczniów i nauczycieli szkół rolniczych;
- rolników;
- pszczelarzy;
- przedsiębiorców związanych z rolnictwem.

W badaniu zastosowano metodę triangulacji, zakładającą zastosowanie dwóch lub większej liczby różnych narzędzi badawczych do przeanalizowania jednego zagadnienia. Metoda triangulacji koncentrowała się przede wszystkim na triangulacji metod badawczych - wykorzystano **ankiety** oraz **indywidualne wywiady pogłębione**, a dodatkowo informacje z **desk researchu** dla lepszego opisu zagadnienia i zbudowania większej kompleksowości badania. Zaletami metody triangulacji jest podniesienie jakości badania, możliwość spojrzenia na zachodzące zjawiska z różnych perspektyw oraz ograniczenie błędów.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w dniach 22-30.03.2021 z wykorzystaniem techniki CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW), a zatem z wykorzystaniem ankiety internetowej.

Ankieta została wypełniona przez 162 respondentów. Ich strukturę prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety internetowej

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	85	52,5%
	Mężczyzna	77	47,5%
Wiek	16-25 lat	108	66,7%
	26-40 lat	20	12,3%
	41-59 lat	26	16,0%
	Powyżej 60 lat	8	4,9%
Wykształcenie	Podstawowe i gimnazjalne	87	53,7%
	Zasadnicze zawodowe	16	9,9%
	Średnie	21	13,0%
	Policealne	5	3,1%
	Wyższe	33	20,4%
Status zawodowy	Rolnik	28	17,3%
	Pszczelarz	3	1,9%
	Przedsiębiorca	2	1,2%
	Nauczyciel	25	15,4%
	Uczeń	97	59,9%
	Inne	7	4,3%
Miejsce zamieszkania	Powiat nowotarski	93	57,4%
	Powiat tatrzański	35	21,6%
	Powiat sanocki	34	21,0%

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Ponadto zrealizowano 10 wywiadów pogłębionych, realizowanych w formule TDI – telefonicznych wywiadów pogłębionych, które uszczegóławiały informacje wynikające z ankiet i pokazywały szersze spektrum spostrzeżeń i ocen mieszkańców analizowanych powiatów w analizowanej tematyce. Strukturę uczestników wywiadów pogłębionych prezentuje tabela poniżej.

Tabela 2 Struktura uczestników telefonicznych wywiadów pogłębionych

Kryterium	Opcje	Liczba respondentów	Udział procentowy
Płeć	Kobieta	1	10,0%
	Mężczyzna	9	90,0%
Wiek	16-25 lat	0	0,0%
	26-40 lat	1	10,0%
	41-59 lat	7	70,0%
	Powyżej 60 lat	2	20,0%
Status zawodowy	Rolnik	3	30,0%
	Pszczelarz	4	40,0%
	Przedsiębiorca	0	0,0%
	Nauczyciel	2	20,0%
	Uczeń	0	0,0%
	Inne	7	4,3%
Miejsce zamieszkania	Powiat nowotarski	6	60,0%
	Powiat tatrzański	0	0,0%
	Powiat sanocki	4	40,0%

Źródło: wywiady pogłębione na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Kwestionariusz ankiety oraz scenariusz do indywidualnych wywiadów pogłębionych stanowią załączniki do niniejszego dokumentu.

Informacje ze wskazanych źródeł danych uzupełniono o informacje pozyskane w ramach desk researchu.

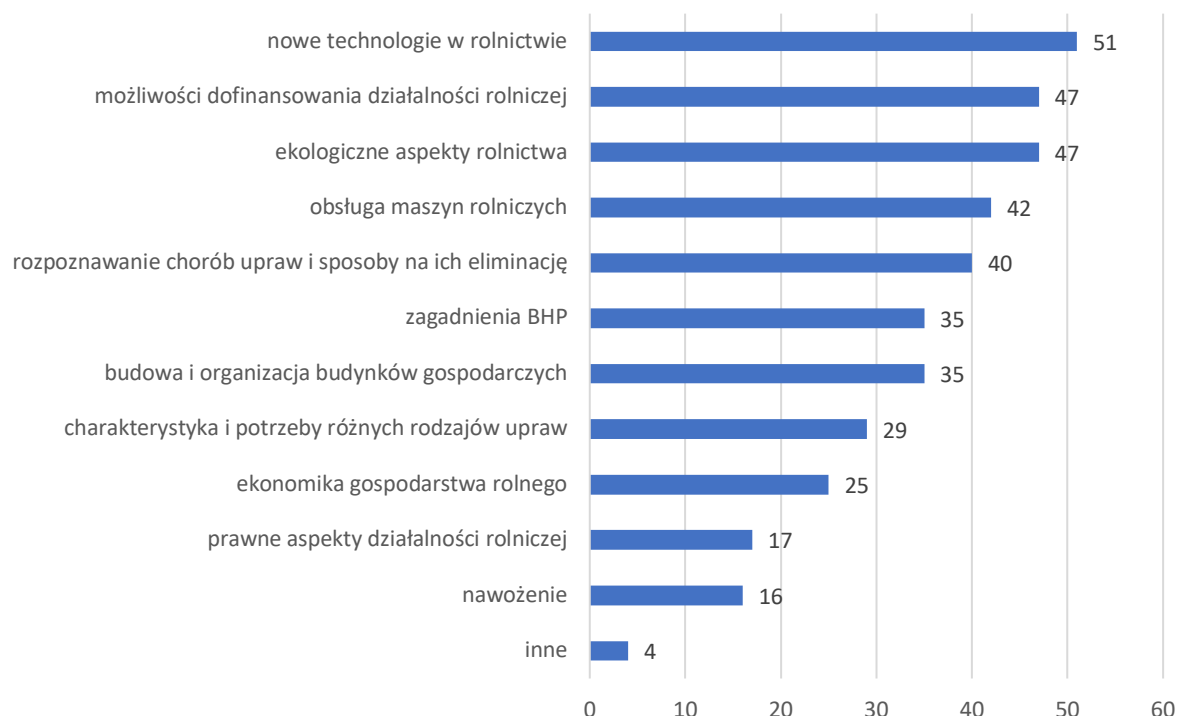
2. Potrzeby edukacyjne

Identyfikację potrzeb edukacyjnych przy pomocy dedykowanej badaniu ankiety podzielono na 3 obszary zagadnień – rolnictwo, bioasekuracja oraz weterynaria. Dla każdego z nich wskazano zagadnienia, odnośnie których respondenci mogą wykazywać potrzeby edukacyjne.

2.1 Rolnictwo

W obszarze rolnictwa potencjalnie największym zainteresowaniem respondentów z powiatów nowotarskiego, tatrzańskiego i sanockiego cieszyłyby się możliwości pogłębiania wiedzy w dziedzinie nowych technologii w rolnictwie, dofinansowania działalności rolniczej oraz ekologicznych aspektów rolnictwa. Po ponad 40 odpowiedzi przypadają także na obsługę maszyn rolniczych oraz rozpoznawanie chorób upraw i sposoby na ich eliminację. W najmniejszym zakresie z kolei respondenci są zainteresowani dokończaniem z zakresu nawożenia, prawnych aspektów działalności rolniczej oraz ekonomiki gospodarstwa rolnego.

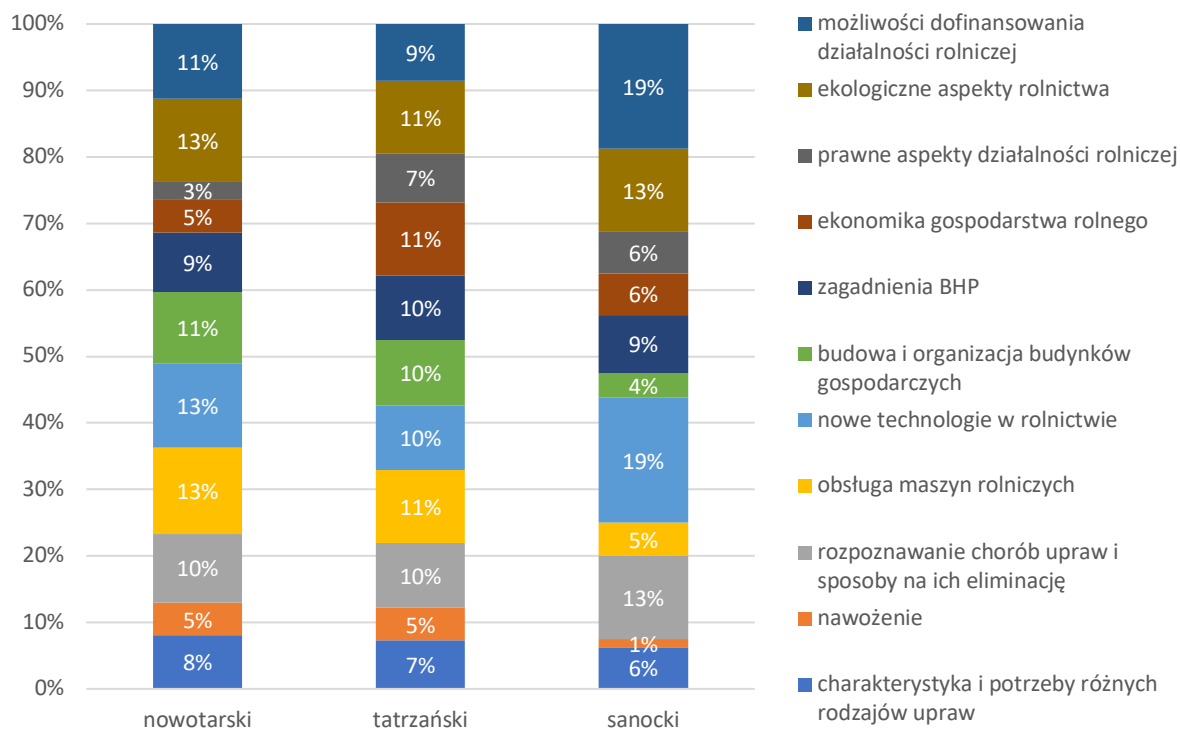
Rysunek 1 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Przyjrano się odpowiedzi na powyższe pytanie także w podziale na poszczególne powiaty uwzględnione w badaniu. Widać, że w powiecie nowotarskim największe znaczenie dla ankietowanych miały ekologiczne aspekty w rolnictwie, nowe technologie i obsługa maszyn rolniczych. Podobnie jest w przypadku powiatu tatrzańskiego, charakteryzującego się jednak znacznie częściej niż w innych powiatach wskazywaniem na ekonomikę gospodarstwa rolnego w odpowiedziach. Znacznie odmienną strukturę mają odpowiedzi mieszkańców powiatu sanockiego, najczęściej wskazujących na nowe technologie w rolnictwie i możliwość dofinansowania działalności rolniczej (aż 19% wszystkich odpowiedzi), a zdecydowanie rzadszym – obsługi maszyn rolniczych.

Rysunek 2 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru

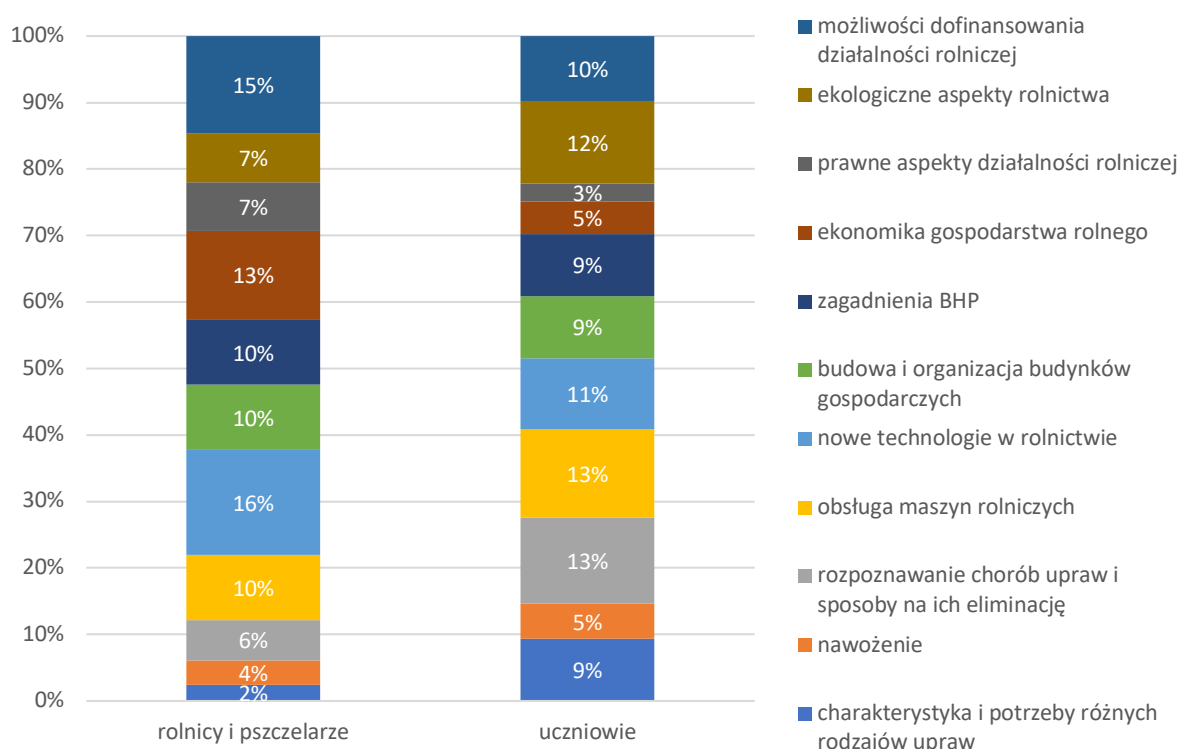

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Różne perspektywy na potrzeby rozwojowe z zakresu rolnictwa mają także poszczególne grupy zawodowe. Przyjrano się rolnikom i pszczelarzom jako już funkcjonującym na rolniczym rynku pracy oraz uczniom, którzy niedługo na ten rynek wejdą. Rolnicy i pszczelarze najbardziej zainteresowani są pogłębieniem wiedzy z zakresu nowych technologii w rolnictwie, możliwości dofinansowania działalności rolniczej i ekonomiki gospodarstwa rolnego. Uczniowie

nastawieni są najczęściej z kolei na kwestie rozpoznawania chorób upraw (znacznie częściej niż rolnicy), obsługi maszyn rolniczych oraz ekologicznych aspektów działalności (również znaczna różnica udziału tej odpowiedzi w strukturze wskazań). Pokazuje to różnice w potrzebach edukacyjnych tych dwóch grup. Uczniowie znacznie rzadziej niż rolnicy zainteresowani są także prawnymi aspektami działalności rolniczej.

Rysunek 3 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru

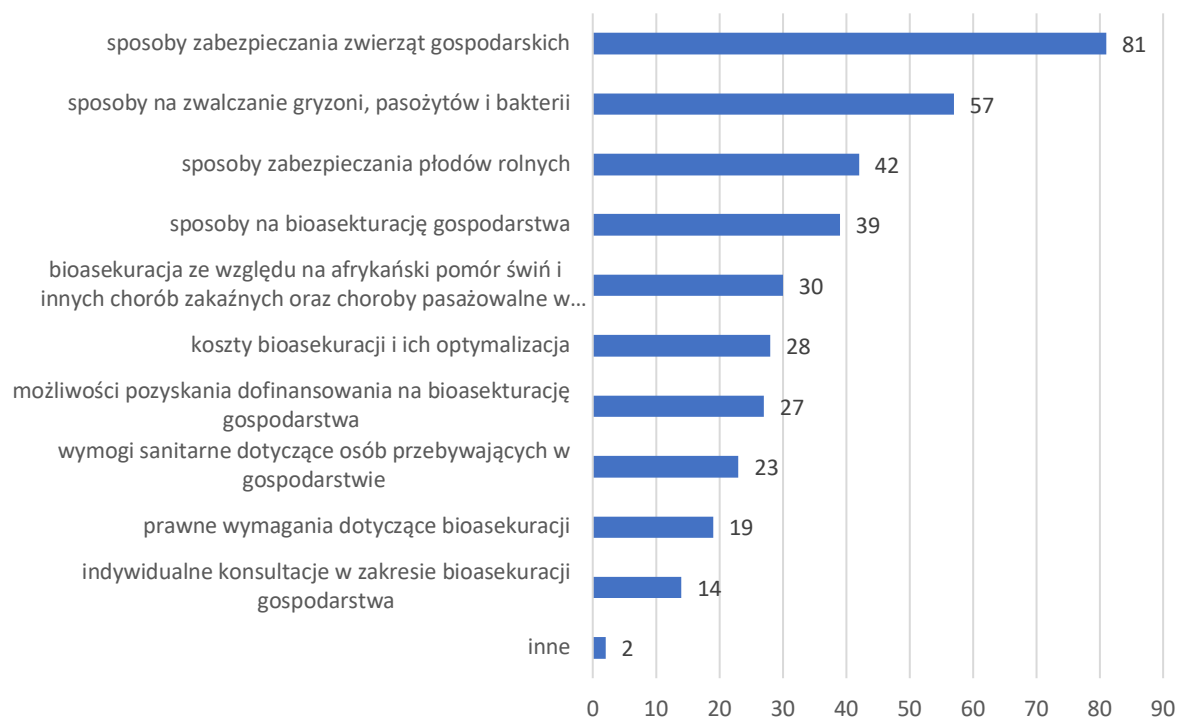

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

2.2 Bioasekuracja

W obszarze bioasekuracji największe potrzeby edukacyjne zidentyfikowano podczas badania ankietowego w obszarze sposobów zabezpieczania zwierząt gospodarskich – 81 osób uznało to za zakres, w jakim chciałoby pogłębiać swoją wiedzę. Drugie miejsce zajęły sposoby na zwalczanie gryzoni, pasożytów i bakterii, a trzecie – sposoby zabezpieczania płodów rolnych. Najmniejsza część ankietowanych wskazała z kolei prawne wymagania dotyczące bioasekuracji i indywidualne konsultacje w tym zakresie.

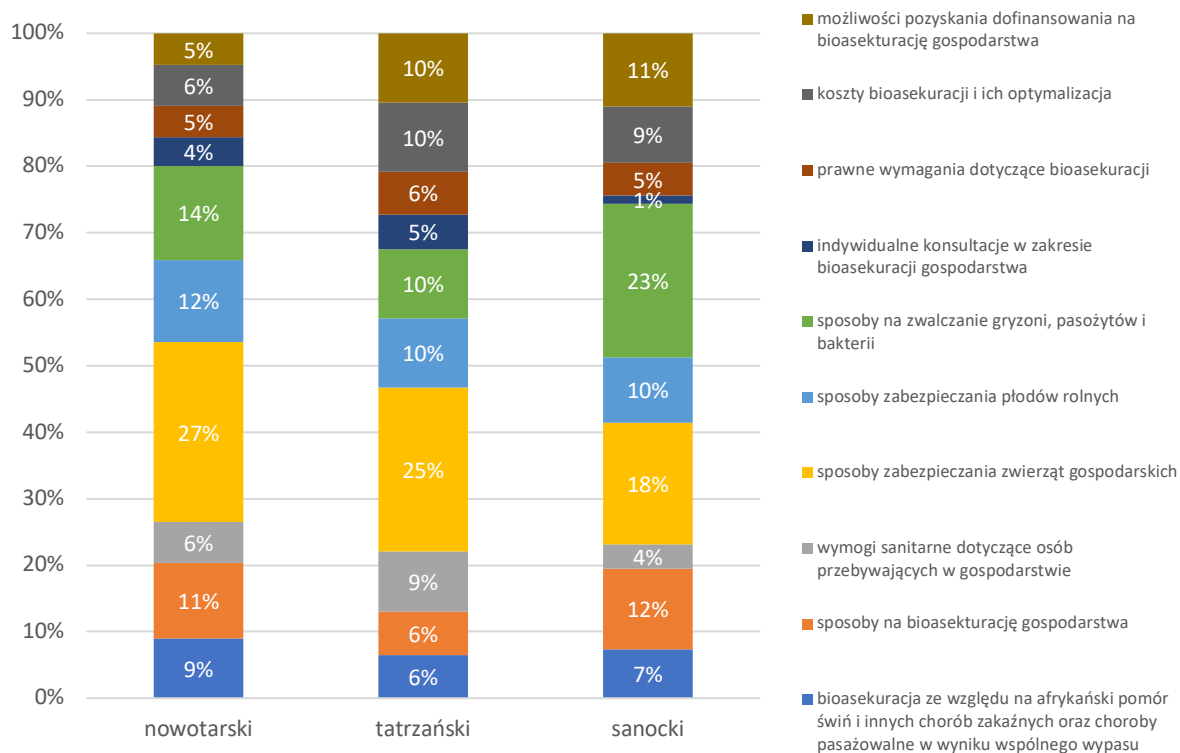
Rysunek 4 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Ponownie przyjrano się odpowiedzi na pytanie w podziale na powiaty. W powiatach nowotarskim i tatrzańskim najczęściej udzielana odpowiedź to sposoby zabezpieczania zwierząt gospodarskich. W powiecie sanockim zajmuje ona drugie miejsce, a pierwsze – sposoby zwalczania gryzoni, pasożytów i bakterii, która w pozostałych badanych powiatach znajduje się na dalszych miejscach. Można też zauważyć, że ankietowani z powiatu tatrzańskiego są w mniejszym stopniu niż z pozostałych powiatów zainteresowani sposobami na bioasekurację gospodarstwa, a z powiatu nowotarskiego - w mniejszym stopniu możliwościami dofinansowania bioasekuracji.

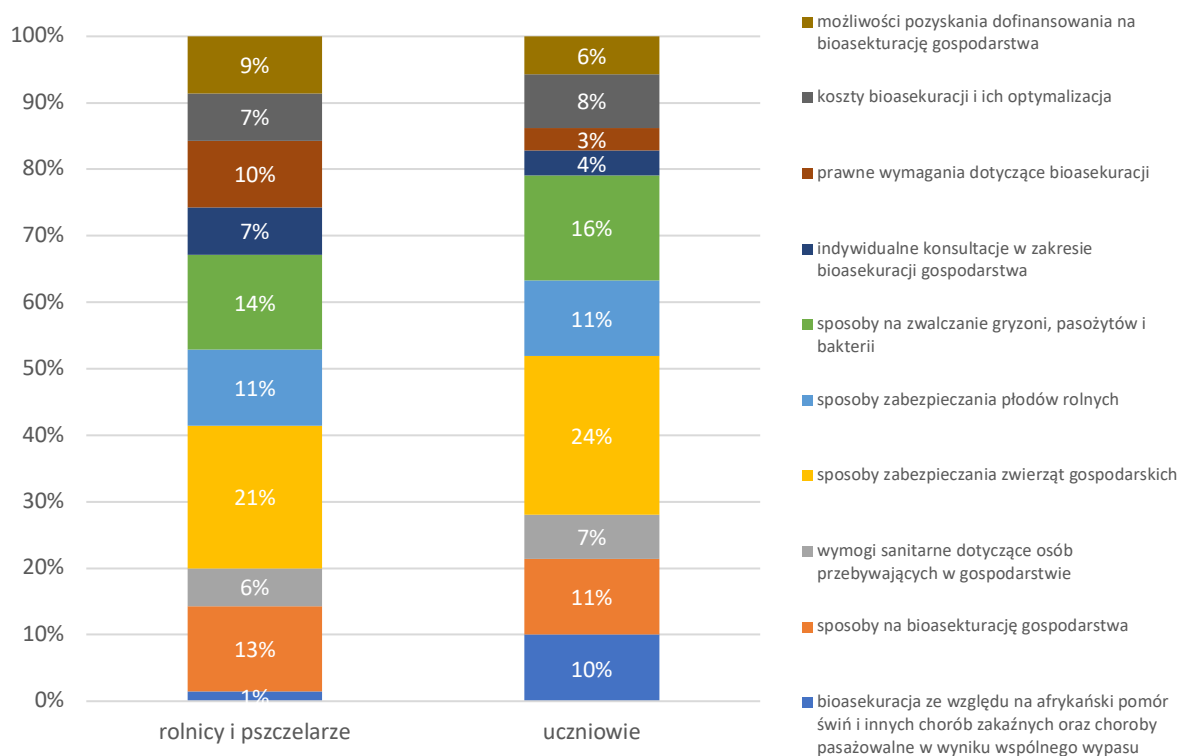
Rysunek 5 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

I rolnicy, i uczniowie są najbardziej zainteresowani sposobami zabezpieczania zwierząt domowych w ramach zagadnień związanych z bioasekuracją. Warto zauważyć, że rolnicy i pszczelarze w większym stopniu niż uczniowie chcieliby poszerzać swoją wiedzę z zakresu prawnych wymagań dotyczących bioasekuracji, uczniowie zaś – z zakresu bioasekuracji ze względu na afrykański pomór świń i innych chorób zakaźnych oraz chorób pasażowalnych w wyniku wspólnego wypasu.

Rysunek 6 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru

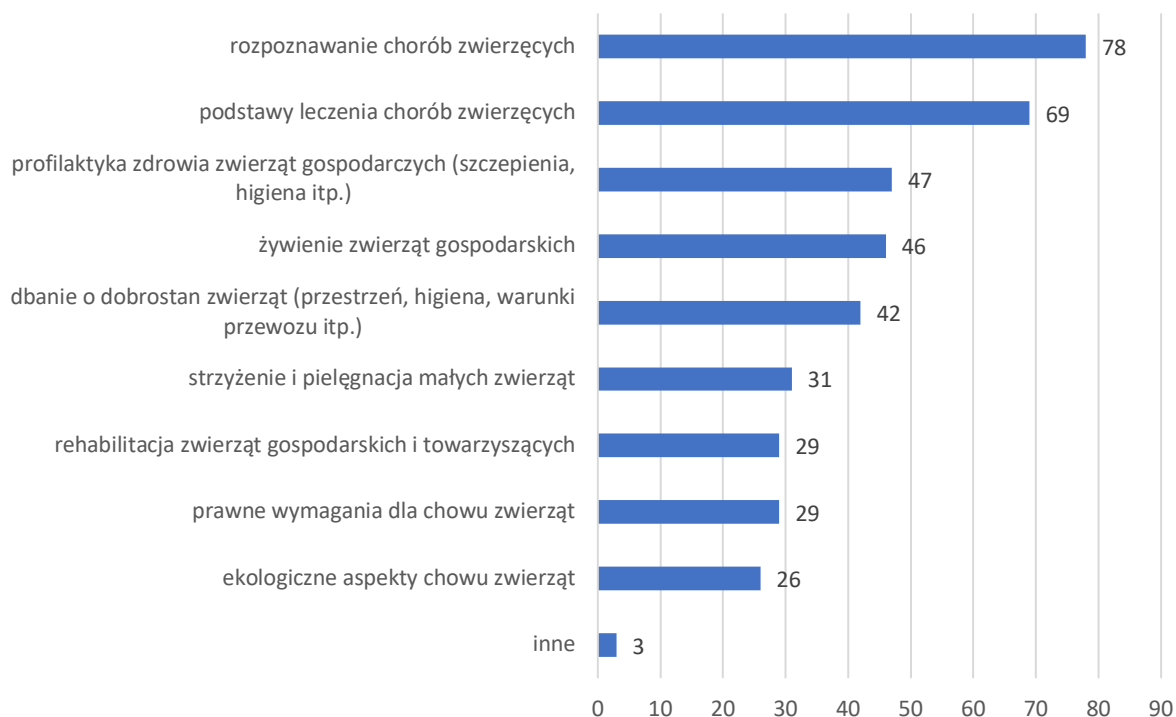

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

2.3 Weterynaria

W obszarze weterynarii ankietowani wykazali największe zainteresowanie kwestią rozpoznawania i leczenia chorób zwierzęcych, a dalszej kolejności profilaktyki zdrowia i żywienia zwierząt gospodarskich. W najmniejszym stopniu są zainteresowani z kolei prawnymi i ekologicznymi aspektami chowu zwierząt.

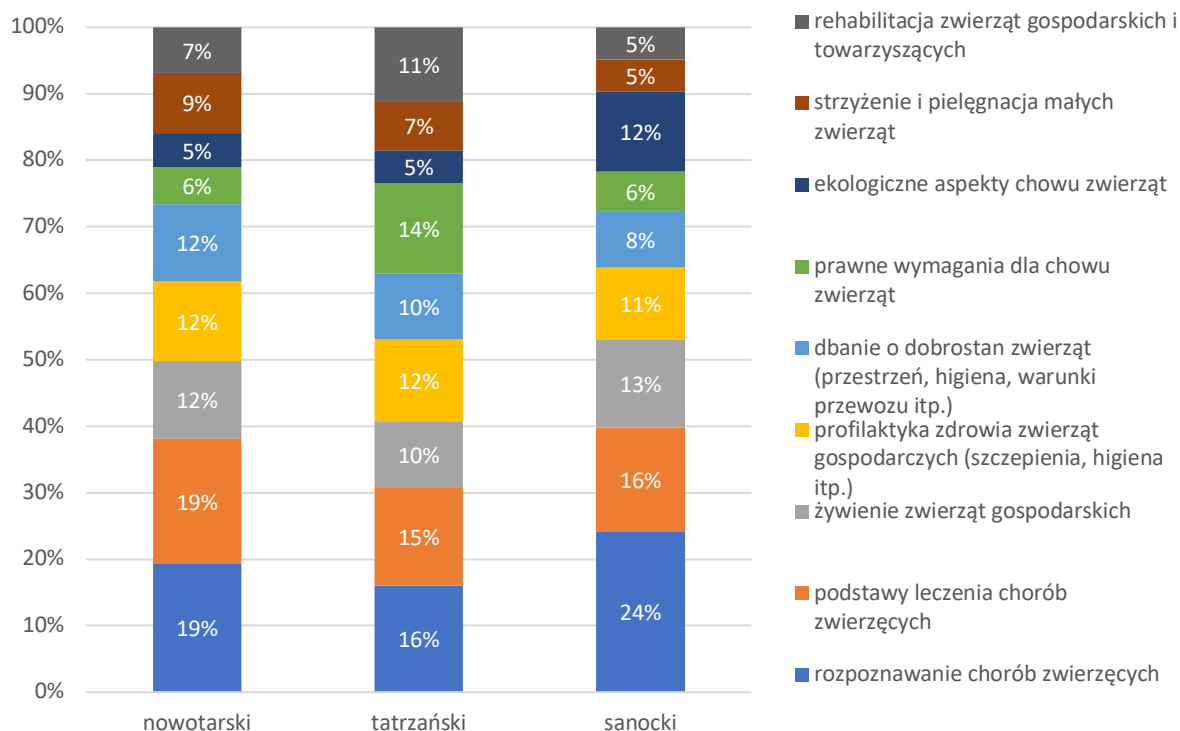
Rysunek 7 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

We wszystkich analizowanych powiatach ankietowani byli najbardziej zainteresowani rozpoznawaniem i podstawami leczenia chorób zwierzęcych. Można zauważyć, że w powiecie tatrzańskim większe zainteresowanie niż w innych powiatach wzbudza rehabilitacja zwierząt i prawne wymagania w zakresie ich chowu, a w powiecie sanockim – ekologiczne aspekty chowu zwierząt.

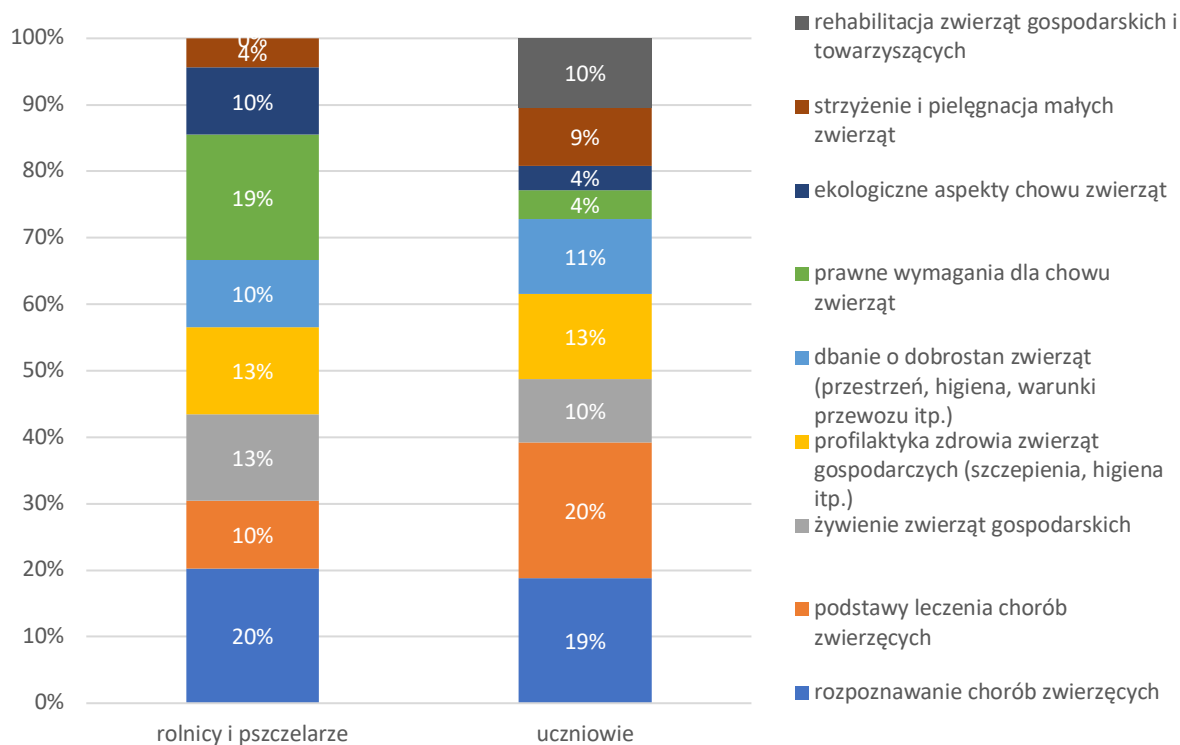
Rysunek 8 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Widać dużą różnicę w potrzebach edukacyjnych rolników i pszczelarzy oraz uczniów w zakresie weterynarii. Ci pierwsi zainteresowani są najbardziej rozpoznawaniem chorób zwierzęcych i prawnymi wymaganiami chowu zwierząt, ci drudzy – chorobami i podstawami ich leczenia. Młodzież ponadto w znacznie większym stopniu chciałaby edukować się w zakresie rehabilitacji zwierząt (żaden rolnik ani pszczelarz nie zaznaczył tej odpowiedzi) oraz strzyżenia i pielęgnacji zwierząt małych, rolnicy zaś w większym stopniu niż uczniowie ekologicznymi aspektami chowu zwierząt i ich żywieniem.

Rysunek 9 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru

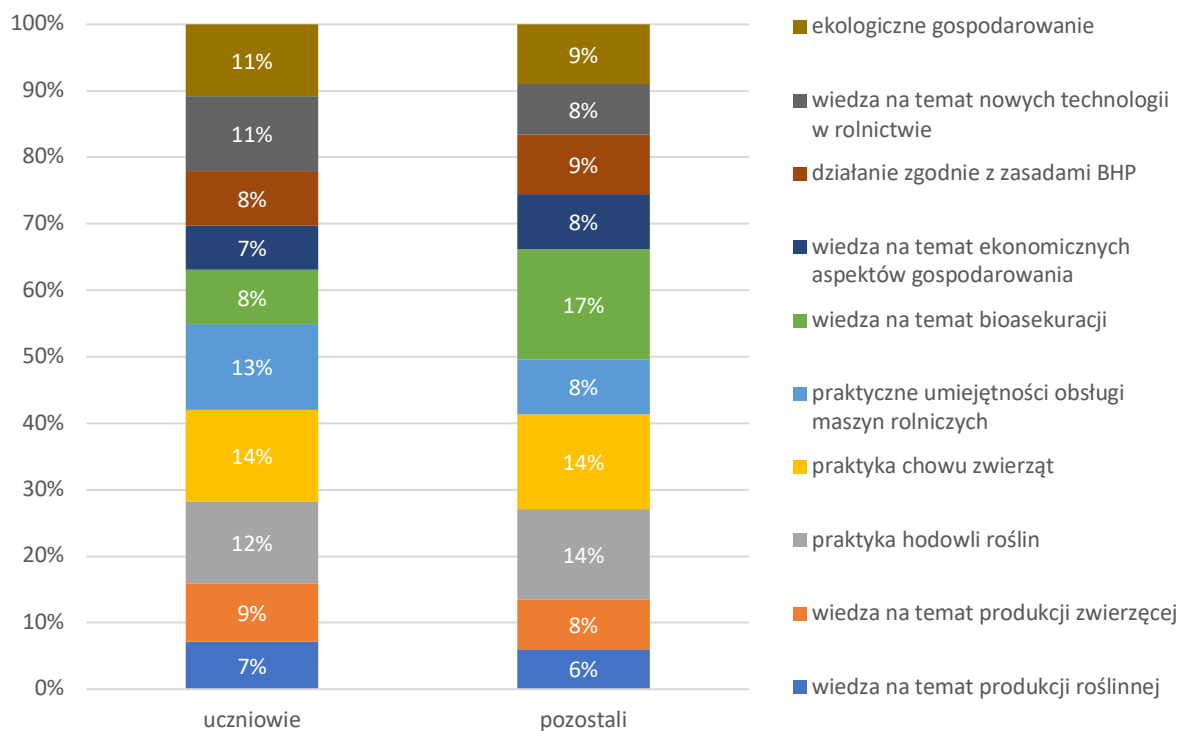

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

2.4 Potrzeby osób młodych

Pytanie na temat tego, jakiej wiedzy i umiejętności brakuje aktualnie absolwentom szkół rolniczych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii przeanalizowano z perspektywy uczniów oraz pozostałych grup ankietowanych – rolników, pszczelarzy, przedsiębiorców i nauczycieli. Uczniowie wskazali, że największe braki w wiedzy i umiejętnościach z ich punktów widzenia u absolwentów uczelni rolniczych są w aspekcie praktyki – chowu zwierząt, hodowli roślin czy obsługi maszyn rolniczych. Podobnego zdania w zakresie chowu i hodowli są pozostałe grupy ankietowanych, które na pierwszym miejscu w brakach w edukacji młodzieży wyróżniają jednak wiedzę na temat bioasekuracji.

Rysunek 10 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakiej wiedzy i umiejętności brakuje aktualnie absolwentom szkół rolniczych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

2.5 Inne potrzeby edukacyjne

Poprzez wywiady pogłębione udało się zidentyfikować jeszcze dodatkowe zagadnienia, na których rozwinięciu w formie działań edukacyjnych zależy rolnikom, a są to: ubój na własne potrzeby, sprzedaż bezpośrednia czy handel detaliczny produktami rolniczymi [IDI 7]. Zidentyfikowano także znaczne potrzeby w zakresie praktycznego wspomagania w zakresie wypełniania wniosków o dopłaty w rolnictwie, a także kwestiach rozliczeń, prawnych aspektów działalności rolniczej (kto może prowadzić gospodarstwo, jak wygląda kwestia ubezpieczeń w KRUS itd.) [IDI 9].

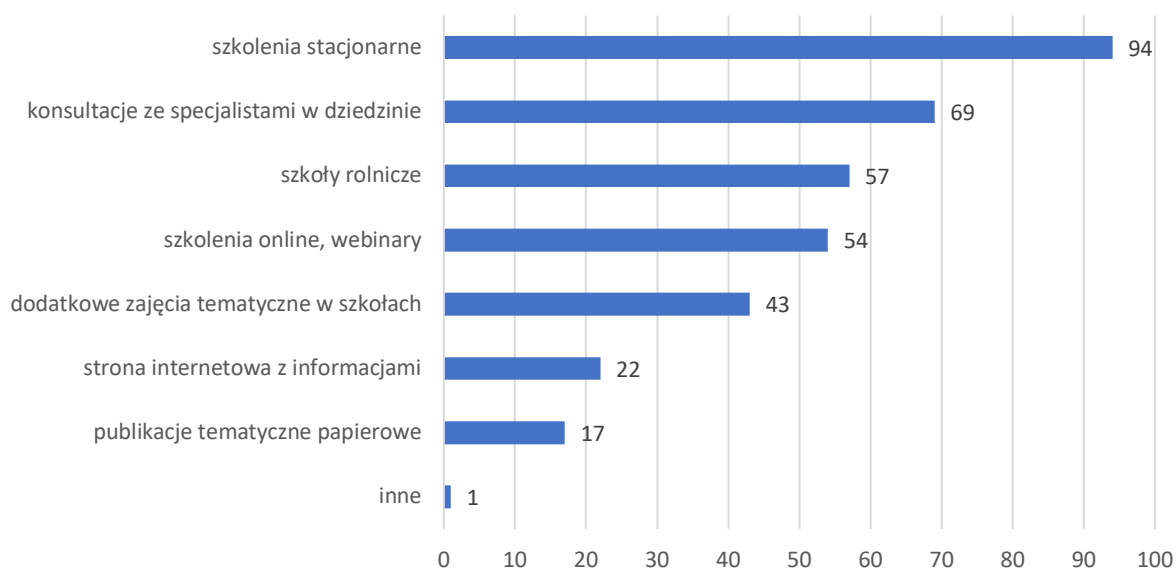
Pszczelarze chcieliby uzyskiwać jeszcze więcej wiedzy na temat weterynarii i chorób pszczoł [IDI 3], a także z zakresu higieny pasieki [IDI 3]. Jeden z uczestników wywiadów pogłębionych wyraził potrzebę stworzenia pasieki pokazowej dla celów szkoleniowych, a także dla początkujących pszczelarzy, która wsparłaby realizację działań edukacyjnych [IDI 4]. Nauczyciel jednej ze szkół rolniczych wskazał, że realizacja przykładowego ula i barci jest w planach by wzmocnić praktyczny aspekt przekazywania wiedzy uczniom [IDI 5].

Uczniowie szkół rolniczych są najczęściej – według respondentów wywiadów pogłębionych w osobie nauczycieli – zainteresowani są z kolei pracą ze zwierzętami małymi w zakresie weterynarii oraz rehabilitacją zwierząt – np. koni [IDI 5]. Wskazuje się także na rosnące zapotrzebowanie w zakresie nauki w dziedzinach hipoterapii, rekreacji oraz kwestiach inseminacji zwierząt [IDI 8].

2.6 Formy działań edukacyjnych

Za najlepsze formy działań edukacyjnych ankietowani uznają szkolenia stacjonarne, konsultacje ze specjalistami oraz działalność szkół rolniczych. Najmniej atrakcyjne są z kolei publikacje tematyczne papierowe i strony internetowe.

Rysunek 11 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka forma edukowania w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii byłaby według Pana/Pani najlepsza? – pytanie wielokrotnego wyboru

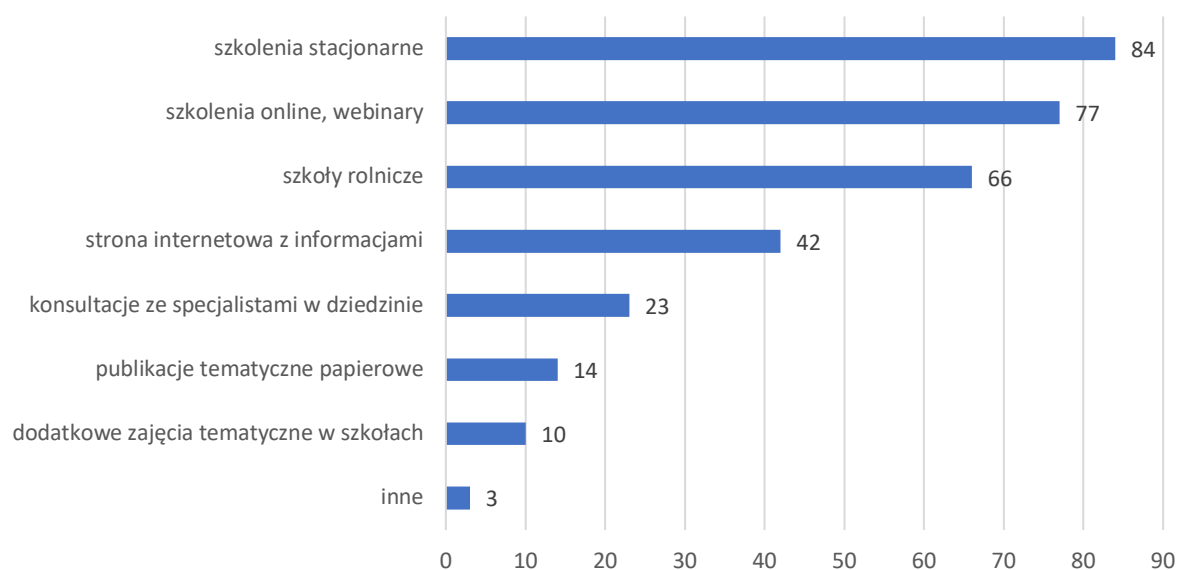

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

3. Praktyki edukacyjne

Ankietowani najczęściej w ostatnich latach korzystali ze szkoleń stacjonarnych oraz szkoleń online i webinarów do poszerzania swojej wiedzy z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii. Trzecie miejsce zajęły szkoły rolnicze.

Rysunek 12 Odpowiedź na pytanie ankietowe: W jakich działaniach edukacyjnych uczestniczył/a Pan/i w ostatnich 5 latach? – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Rolnicy i pszczelarze, z którymi prowadzono wywiady pogłębione, generalnie byli zainteresowani poszerzaniem swojej wiedzy. Wskazywali, że nauka idzie do przodu, jest duży skok w tym zakresie i trzeba być na bieżąco [IDI 6].

Cześć rolników czy pszczelarzy nie chce jednak poszerzać swojej wiedzy i umiejętności. Jeden z nauczycieli spytanych w wywiadach pogłębionych o powody braku rozwoju wiedzy rolników, ale i uczniów wymienił mentalność – często nie korzystają oni z możliwości, jakie są im oferowane i mimo przekazanej wiedzy często działają wbrew uzyskanym wiadomościom [IDI 5]. Uczestnicy działań edukacyjnych są także nieufni, trudno ich przekonać o słuszności przekazywanych treści. Jeden z uczestników wywiadów pogłębionych podkreśla, że sukces działań edukacyjnych opiera się na tym, by wskazać konkretne korzyści, jakie rolnicy czy

pszczelarze mogą uzyskać z poszerzenia i zastosowania nowej wiedzy [IDI 7]. Wymienianym w rozmowach powodem braku poszerzania swojej wiedzy był też brak czasu [IDI 1]

Uczniów szkół rolniczych nauczyciele często dzielą na dwie grupy – zaangażowanych i zainteresowanych oraz biernych. U tych pierwszy upatrują powodzenia w działalności rolniczej [IDI 5]. Jeśli uczniowie mają pasję do planów pracy w rolnictwie, a jeszcze korzystniej – możliwość przejęcia gospodarstwa po rodzicach – mają oni szanse na rynku pracy [IDI 9].

4. Możliwości zaspokajania potrzeb edukacyjnych i ich jakość

4.1 Podmioty wspierająca edukację

Edukację nie tylko dla młodzieży, ale i dla rolników realizowana jest przede wszystkim przez **szkoły rolnicze**. Na terenie analizowanych powiatów funkcjonują dwie szkoły rolnicze – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augustyna Suskiego w Nowym Targu oraz Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. II Czechosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosielcach.

Początki Szkoły Rolniczej w Nowym Targu przypadają na lata 30-te XX wieku. Od 1 stycznia 2008 roku szkoła dołączyła do grona szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w 2009 roku zmieniając nazwę na Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego.

Rysunek 13 Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augustyna Suskiego w Nowym Targu

Źródło: www.zsckr.nowytag.pl.

Szkoła realizuje kształcenie na następujących kierunkach:

- technik agrobiznesu;
- technik żywienia i usług gastronomicznych;
- technik architektury krajobrazu;
- technik żywności;
- technik turystyki na obszarach wiejskich;

- technik weterynarii;
- branżowa szkoła I stopnia w zawodach cukiernik i kucharz.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Nowym Targu także Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe: ROL.04 Prowadzenie produkcji rolniczej i HGT.02 Sporządzanie i wydawanie dań. KKZ jest bezpłatną, pozaszkolną formą kształcenia ustawicznego, realizowaną w systemie zaocznym. Szkoła zaangażowana jest także w szereg projektów takich jak: Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Małopolsce, Erasmus + i „Wysoka jakość transgranicznej edukacji zawodowej drogą do poprawy rynku pracy na terenie pogranicza”.

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. II Czesosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosiółkach jest także prowadzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – od 2008 roku. Początki placówki sięgają lat 40. XX wieku, gdy utworzono szkołę rolniczą, a następnie w latach 50. - Roczną Szkołę Rolniczą I stopnia.

Rysunek 14 Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. II Czesosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosiółkach

Źródło: www.zsckr-nowosielce.pl.

Aktualnie szkoła realizuje kształcenie młodzieży w zawodach:

- technik rolnik;
- technik architektury krajobrazu;
- technik żywienia i usług gastronomicznych;

- technik mechanizacji rolnictwa i agrotrotoniki;
- technik weterynarii;
- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej.

Szkoła Branżowa I stopnia prowadzi kształcenie młodzieży i dorosłych w zawodach:

- mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych;
- kucharz.

Szkoła prowadzi także kursy kwalifikacyjne: ROL.04 Prowadzenie produkcji rolniczej i ROL.10 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej. Ponadto uczniowie niektórych wymienionych zawodów mają prawo do bezpłatnego prawa jazdy kategorii B i T. Szkoła daje możliwość odbycia praktyki zawodowej w kraju i zagranicą: w Szwajcarii, Niemczech, Holandii i Szkocji Szkoła organizuje także różnego rodzaju kursy: obsługi maszyn rolniczych tj. kombajnu zbożowego, prasy wysokiego stopnia zgniotu, spawacza, obsługi maszyn specjalnych, obsługi wózków widłowych, florystyczne, gotowania, obsługi specjalistycznych komputerowych programów wykorzystywanych w rolnictwie, projektowaniu terenów zieleni oraz w działalności gospodarczej.

Wszystkie zawody zawarte w ofercie edukacyjnej szkoły kwalifikują absolwenta do prowadzenia gospodarstwa w rolnego w całej Unii Europejskiej, uprawniają do korzystania z programów pomocowych m. in. przejęcie gospodarstwa rolnego w ramach renty strukturalnej, inwestycji w gospodarstwie rolnym, ułatwienie startu młodym rolnikom.

Nauczyciel jednej ze szkół rolniczych wskazuje, że w jego placówce rocznie realizowanych jest kilkadziesiąt szkoleń dla rolników – wskazuje jednak, że rolnicy są często niezainteresowani, nie przychodzą lub przychodzą jedynie, gdy jakaś tematyka ich szczególnie zainteresuje [IDI 5].

Uczestnicy wywiadów pogłębionych często korzystają w pogłębianiu swojej wiedzy z usług **Ośrodków Doradztwa Rolniczego** [IDI 1, IDI 2, IDI 7], gdzie uzyskują informację na temat środków ochrony roślin, dobrostanu zwierząt czy ochrony środowiska [IDI 2]. Tego typu instytucje są bardzo dobrze oceniane – respondenci określali je nawet jako „niezastąpione” [IDI 2]. Do dyspozycji mieszkańców powiatów nowotarskiego, tatrzańskiego i sanockiego jest

oferta Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z powiatowym zespołem w Nowym Targu oraz Powiatowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z powiatowym zespołem w Sanoku.

Aktywni w zakresie rozwoju wiedzy są w szczególności pszczelarze, korzystający z kursów mistrzowskich [IDI 3] oraz kursów i spotkań z wykładowcami organizowanych przez lokalne organizacje zrzeszające pszczelarzy [IDI 3, IDI 4]. Wiedza, jaką uzyskują dotyczy najczęściej chorób pszczelich [IDI 3]. Pszczelarze współpracują chętnie z **uczelniami wyższymi** – jeden z respondentów podał przykład współpracy z Uniwersytetem Rolniczym, z której był zadowolony [IDI 3], inny wskazał, że uzyskane wiadomości były praktyczne [IDI 4]. W powiecie sanockim współpraca realizowana jest także z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową – zakładem rolnictwa, na którym realizowane są szkolenia z udziałem także firm, która jest także oceniana pozytywnie [IDI 6].

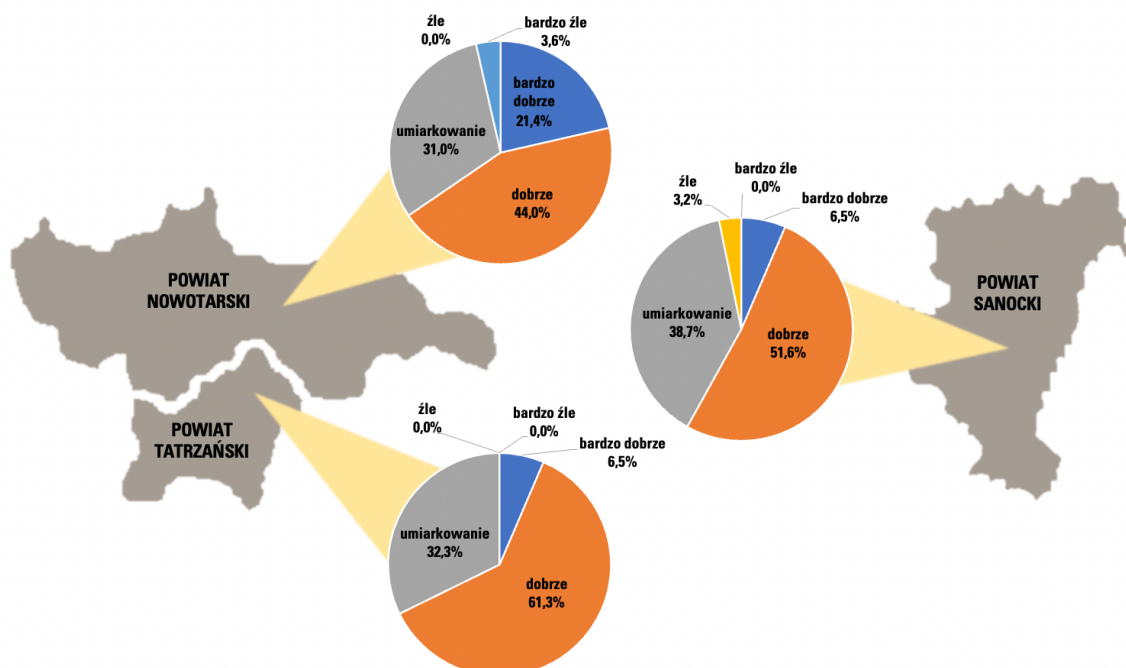
W edukację angażują się także **weterynarze** [IDI 6].

Przykładem ciekawego źródła zaspokajania potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa podanym przez jednego z uczestników wywiadów pogłębionych były **filmy na YouTube** [IDI 6].

4.2 Ocena możliwości zaspokajania potrzeb edukacyjnych

Największa część ankietowanych udzieliła pozytywnych odpowiedzi na temat jakości edukacji w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w swoim miejscu zamieszkania w powiatach tatrzańskim (67,7%) i nowotarskim (65,5%). Nieco mniej pozytywnych odpowiedzi uzyskano w powiecie sanockim (58,1%). Negatywnych odpowiedzi w przypadku powiatu nowotarskiego udzieliło 3,6% ankietowanych, w przypadku sanockiego – 3,2% ankietowanych. W powiecie tatrzańskim nie odnotowano negatywnych odpowiedzi na analizowane pytanie.

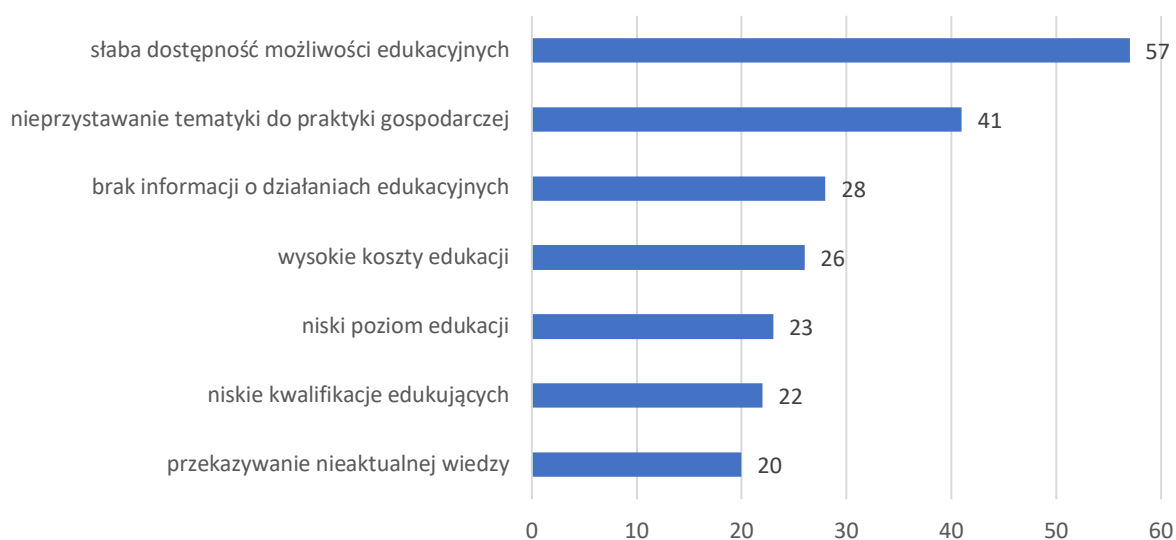
Rysunek 15 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jak ocenia Pan/i jakość edukacji w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie jednokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

Ankietowani wśród największych wad edukacji w zakresie rolnictwa wymieniają słabą dostępność możliwości edukacyjnych i nieprzystawanie tematyki do praktyki gospodarczej.

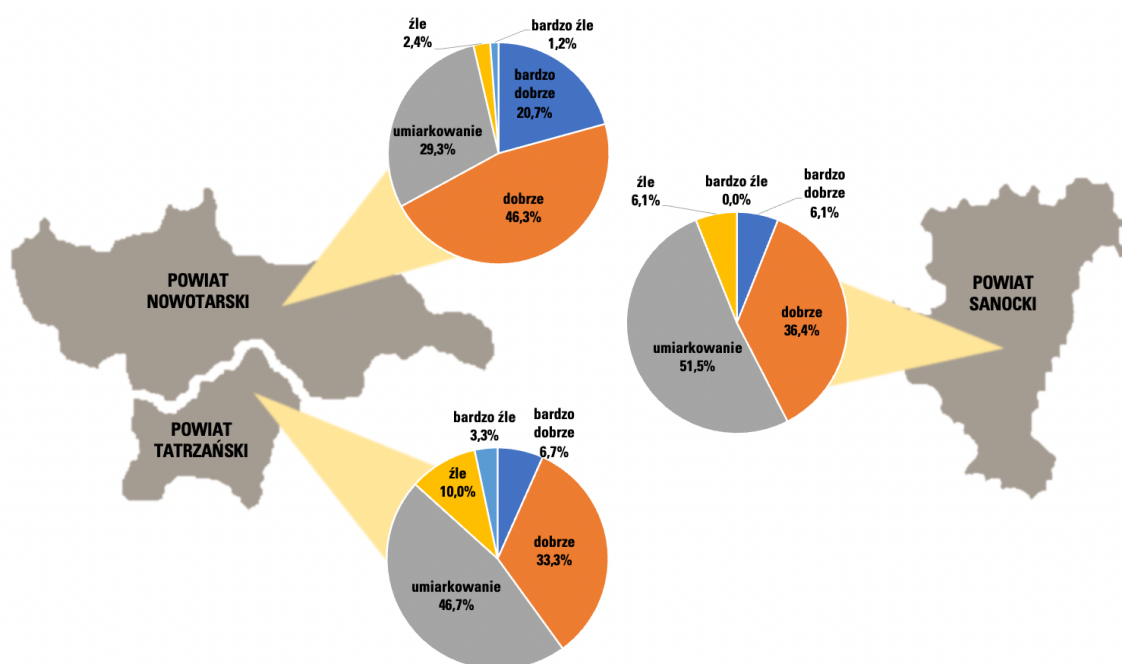
Rysunek 16 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są największe wady edukacji w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie wielokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

W przypadku jakości wiedzy absolwentów szkół technicznych, najlepiej oceniana jest ona przez mieszkańców powiatu nowotarskiego – 67,1% ankietowanych udzieliło pozytywnej odpowiedzi w tym zakresie. W przypadku powiatów sanockiego i tatrzańskiego ten odsetek wyniósł odpowiednio 42,4% i 40,0%. Najwięcej negatywnych odpowiedzi w omawianej kwestii udzielono w powiecie tatrzańskim (13,3%).

Rysunek 17 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jak ocenia Pan/i jakość wiedzy absolwentów szkół rolniczych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie jednokrotnego wyboru

Źródło: ankieta na temat potrzeb edukacyjnych z zakresu rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w regionie przygranicznym.

4.3 Możliwości działania na rynku pracy w rolnictwie

Uczestnicy wywiadów pogłębionych mają podzielone zdania na temat możliwości startu młodziem na rynek pracy w rolnictwie. Przeważają opinie, że trudno jest zacząć od zera [IDI 1]. Barię są przede wszystkim duże koszty np. na sprzęt [IDI 6], ale także brak ziemi do uprawiania [IDI 10]. Pomocą są dotacje [IDI 6]. Jeden z respondentów wskazuje, że powodzenia w rolnictwie zależy w dużej mierze od cen, a te są zmienne [IDI 5]. Inny z respondentów – nauczyciel – wskazał jednak, że możliwości rozwoju są duże, ale wymagają zaangażowania i chęci [IDI 8].

Pszczelarze w wywiadach podkreślali, że prowadzenie pasieki wymaga pasji i jest trudne dla początkujących [IDI 3]. Młodym ludziom brakuje wiedzy i często ich nieodpowiedzialna

działalność prowadzi do rozprzestrzeniania się chorób - na przykład zgnilca amerykańskiego [IDI 4]. Niemniej jednak akurat pszczelarstwo uważane jest za działalność modną [IDI 7]. Dużym problemem zwłaszcza w regionie terenów górskich jest ponadto kwestia braku pożytków, na których można by prowadzić z nowymi pszczołami wskutek np. wycinania drzew owocowych, co bardzo utrudnia wchodzenie na rynek młodym pszczelarzom [IDI 4].

5. Wnioski i rekomendacje

Odnosząc się do wyników zrealizowanego badania potrzeb edukacyjnych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii zaleca się w szczególności:

- podejmując działania edukacyjne zwracać uwagę na zidentyfikowane jako najbardziej pożądane zagadnienia i rozwijać ofertę edukacyjną w szczególności w ich kierunku;
- rozpowszechniając informacje o działaniach edukacyjnych, ale i podczas ich realizacji kłaść nacisk na ukazywanie realnych korzyści płynących z poszerzania wiedzy w zakresie konkretnego zagadnienia;
- podjąć kroki w kierunku zapewnienia jak najlepszej relacji między treściami przekazywanymi w ramach edukacji w szkołach rolniczych z realnymi potrzebami praktyki działalności rolniczej czy pszczelarskiej;
- uwzględnić najnowsze potrzeby edukacyjne z obszaru rolnictwa, takie jak kwestie bioasekuracji gospodarstw rolnych, ale i działalności związanej z hodowlą i opieką nad zwierzętami małymi, rehabilitacją zwierząt czy działalnością rekreacyjną;
- prowadzić szeroko zakrojoną współpracę między podmiotami realizującymi działania edukacyjne w zakresie rolnictwa – szkołami rolniczymi, podmiotami publicznymi, organizacjami zrzeszającymi hodowców i firmami;
- tworzyć bazę do realizacji działań edukacyjnych, np. w formie obiektów pokazowych tak, by w jak największym stopniu skupiać się na praktyce działalności rolniczej czy pszczelarskiej;
- skupiać się w realizacji działań edukacyjnych na formach wykazywanych przez zainteresowanych jako najbardziej atrakcyjne - szkoleniach stacjonarnych, konsultacjach ze specjalistami oraz działalności szkół rolniczych;
- monitorować działalność rolniczą i reagować na nowe wyzwania, które mogą pojawiać się przed rolnikami, pszczelarzami, ale i uczniami szkół rolniczych.

6. Spis rysunków

Rysunek 1 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? – pytanie wielokrotnego wyboru	8
Rysunek 2 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru	9
Rysunek 3 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu rolnictwa? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru	10
Rysunek 4 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? – pytanie wielokrotnego wyboru	11
Rysunek 5 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru	12
Rysunek 6 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu bioasekuracji? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru	13
Rysunek 7 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? – pytanie wielokrotnego wyboru	14
Rysunek 8 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? według powiatów – pytanie wielokrotnego wyboru	15
Rysunek 9 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakimi zagadnieniami byłby/byłaby Pan/Pani zainteresowany/a w zakresie pogłębienia swojej wiedzy z zakresu weterynarii? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru	16

Rysunek 10 Struktura odpowiedzi na pytanie ankietowe: Jakiej wiedzy i umiejętności brakuje aktualnie absolwentom szkół rolniczych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii? według statusów zawodowych – pytanie wielokrotnego wyboru	17
Rysunek 11 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jaka forma edukowania w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii byłaby według Pana/Pani najlepsza? – pytanie wielokrotnego wyboru.....	18
Rysunek 12 Odpowiedź na pytanie ankietowe: W jakich działaniach edukacyjnych uczestniczył/a Pan/i w ostatnich 5 latach? – pytanie wielokrotnego wyboru	19
Rysunek 13 Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augustyna Suskiego w Nowym Targu.....	21
Rysunek 14 Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. II Czechosłowackiej Brygady Spadochronowej w Nowosielcach	22
Rysunek 15 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jak ocenia Pan/i jakość edukacji w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie jednokrotnego wyboru.....	25
Rysunek 16 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jakie są największe wady edukacji w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie wielokrotnego wyboru.....	25
Rysunek 17 Odpowiedź na pytanie ankietowe: Jak ocenia Pan/i jakość wiedzy absolwentów szkół rolniczych w zakresie rolnictwa, bioasekuracji i weterynarii w Pan/i miejscu zamieszkania? – pytanie jednokrotnego wyboru	26

7. Spis tabel

Tabela 1 Struktura respondentów ankiety internetowej	6
Tabela 2 Struktura uczestników telefonicznych wywiadów pogłębionych.....	7